

100 GADU OLIMPISKAJĀS SPĒLĒS

100 YEARS
IN OLYMPIC GAMES

LATVIJAS BANKA

Informācija pa tālruni 67022434. Information by phone +371 67022434.

info@bank.lv www.bank.lv

Nominālvērtība – 1 lats, svars – 22.00 g, diametrs – 35.00 mm, metāls – 925° sudrabs, kvalitāte – *proof*, monētas josta – ar uzrakstu.

Monētas dizainu izstrādājis un tās gīpša modeli veidojis Aigars Bikše. Monēta kalta *Koninklijke Nederlandse Munt* (Nīderlande).

Face value: 1 lats; weight: 22.00 g; diameter: 35.00 mm; metal: silver of .925 fineness; quality: *proof*; edge: lettered.

The coin has been designed and modelled by Aigars Bikše and struck by *Koninklijke Nederlandse Munt* (the Netherlands).

Par latviešu senču darbīgumu dzintara vākšanā rakstījis jau romiešu vēsturnieks Gajs Kornēlijs Tacits un Plīnijs Vecākais. Bijuši gana nīpri un cauri sūriem gadsimtiem aizdzīvojušies līdz pat mūsdienām. Gājis visādi, nedienu nav trūcis. Noturēties līdzējis gan gara spēks, gan arī fiziskā izveicība, kas smagos darbos un arī karošanā rūdīta.

Tā nu latvietis nonāca modernos laikos ar visiem to likumiem un tikumiem, kārtīgi atmodās un drošu soli iegāja Eiropā. Pieņēma kultūrtautai piedienīgas zināšanas, iemaņas un paradumus, arī tādus, ko Eiropai un pasaulei reiz bija atstājuši senie grieķi. Filozofija, ģeometrija un teātris, turpat arī viedā atziņa: "Veselā miesā – vesels gars!" Ar šo domu dižā Zeva pielūdzēji esot naski sportojuši jau tad, kad visi ziemeļu iemītnieki vēl skaitījās pie barbaru ciltīm piederīgi. Jau turpat 800 gadu priekš Kristus dzimšanas helēņi pulcējušies Olimpijā, likuši pie malas karošanu un uz nebēdu skrējuši, cīkstējušies, bokšējušies un mētājuši diskus.

Kur slēpjas mūsu sportiskā cīņas gara dzīvelīgās saknes? Kas tam visam pamatā, ja ņemam vērā, ka senais latvis vis nesēdēja antīka tempļa pavēnī un neloloja cēlas filozofiskas domas pirms maratonskrējiena? Viņam nebija vaļas garām pārdomām, jo spiedīgas dzīves vajadzības lika nemītīgi skriet, mest, peldēt, lēkt, nirt, šļūkt un šaut. Dzintarjūras krasta koku šalkās maratonu viņam drīzāk sarūpēja kāds no miega uzjundīts lācis. Ne visi varēja būt Lāčplēši, lielākajai daļai nācās paļauties tik uz savām kājām. Vēlāk šīs iemaņas vērojām atdzimstam Jāņa Daliņa un Aigara Fadejeva papēžu zībā. Brīnišķo medījumu – briedi vai stirmāzi – panākt un likt tam cepeša lomā iejusties jaudāja tikai veikli raidīti šķēps. Tagad latvis grauz čīpsus, bet mednieka gēns nav zudis. Un raugi, roka atkal strauji raida šķēpu aiz šķēpa pakal olimpiskajām medaļām.

Modernie eiropieši ar franču barona Pjēra de Kubertēna gādību sengrieķu sportošanas tradīciju atjaunoja 1896. gadā. Latvijā sākumā ar zemniecisku piesardzību lūkojās uz šādu pasākumu, bet jau 1912. gadā 31 censonis no Vidzemes un Kurzemes sadūšojās un ieradās uz Olimpiādes spēlēm Stokholmā. Turklāt veiklais šāvējs pa māla baložiem Haralds Blaus pat ieguva bronzas medaļu.

Kopš tās reizes teju visās olimpiskajās spēlēs mūsējie arvien bijuši naski dalībnieki. Pirmais sudrabs tika dižajam latvu soļotājam Jānim Daliņam 1932. gadā

Losandželosā, bet pirmo zeltu sarūpēja šķēpmētēja Inese Jaunzeme 1956. gadā Melburnā. Turklāt ar šķēpa mešanu latviešiem īpaši veicies, jo nāca vēl citi zelti – Elvīrai Ozoliņai 1960. gadā Romā, Jānim Lūsim 1968. gadā Mehiko, Dainim Kūlam 1980. gadā Maskavā. Latviešiem diezgan pastāvīgu zelta ieguvu un pasaulē labāko slavu nodrošināja arī basketbola un volejbola spēles, vingrošana, burāšana, airēšana, šaušana, kamaniju braukšana un bobslejs. Kopumā līdzšinējās vasaras un ziemas olimpiskajās spēlēs Latvijas sportotāji nacionālos krājumus papildinājuši ar 20 zelta, 40 sudraba un 20 bronzas medaļām. Gods un slava mūsu olimpiešiem!

Šādu raženu ieguldījumu, ko ik pa laikam apbrīno teju visa cilvēce, Latvijas Banka atzīmē ar speciālas monētas laidīenu, kas iecerēts arī kā draudzīgs pamudinājums uz jauniem sportiskiem varoņdarbiem 2012. gada Olimpiādes spēlēs Londonā. Naigi, naigi tik uz priekšu – ātrāk, augstāk, spēcīgāk!

Assiduity with which our ancestors gathered amber was praised by Roman historians Gaius Cornelius Tacitus and Pliny the Elder. Latvians are said to have been brisk enough to survive through the calamitous centuries, despite hard times and brutal challenges. Fortitude and physical adroitness tempered in hard toil and fighting helped them not to succumb and come through into the unknown.

The incredible human journey brought the Latvian to our contemporary world to face its virtues and rules. With his eyes wide open at last, he took a bold step to enter Europe. As appropriate for a cultural nation, he digested knowledge, mastered skills and sucked in habits, including those that the world and Europe had inherited from the ancient Greeks: philosophy, geometry, the theatre art and wisdom that a healthy mind makes a healthy body. Encouraged by it, the supporters of Zeus, the most powerful of all Olympians, had participated in sports games already at times when anyone who was not Greek or those living in other countries to the North was counted as barbarians. The Hellenic people had gathered in Olympia as early as 800 years before Christ, when all warfare ceased and racing, wrestling, boxing and disk throwing took place instead.

Where do the vivacious roots of ardent sporting spirit stem from nowadays? What lies underneath, if we remember that our ancestor Latvians did not relax in front of ancient temples to cherish lofty and noble philosophical ideas before running a marathon? They could not spare time for endless contemplation, for the pressing everyday needs made them run, throw, swim, jump, dive, slide and shoot with no respite. Rather, a bear woken up from its deep winter sleep in the Amber Sea environs could make them run a marathon for their lives. Few could be as strong as the national hero Bearslayer, for the majority their feet were all to rely on. Later these skills were reborn in the flashing-past heels of Jānis Daliņš and Aigars Fadejevs. In those days, the only help in the pursuit of game, either deer or roebuck, and making it contribute to the human food supply was an accurately thrown spear

in the hands of a skilled user. Yet today, even though the Latvian is used to consuming chips lazily, his hunter gene has not gone forever. And look! His hand is already reaching out to launch a spear, one after another, in pursuit of the Olympic reward.

With the instrumental contribution of the French Baron Pierre de Coubertin the ancient Greek sporting traditions revived in the modern times in 1896. Initially, the Latvian attitude was rustically precautious, but it changed radically in 1912 when 31 competitors from Vidzeme and Kurzeme headed to Stockholm to participate in the Olympic Games. Moreover, the skilful clay pigeon shooter Haralds Blaus even won the Olympic bronze!

Since then, the Latvian athletes, spurred by the Olympic spirit, have participated in almost all Modern Olympics. The first Olympic silver went to Jānis Daliņš, a great Latvian distance walker, in 1932 in Los Angeles, but Inese Jaunzeme won the first Olympic gold in javelin throwing in Melbourne in 1956. The Latvians have been particularly successful in the latter event, for I. Jaunzeme's achievement was replicated by Elvīra Ozoliņa in 1960 in Rome, Jānis Lūsis in 1968 in Mexico, and Dainis Kūla in 1980 in Moscow.

The Latvians almost constantly replenished their gold reserves, and their international image of victors was almost constantly polished by successful participation in basketball, volleyball, gymnastics, sailing, rowing, shooting, luge and bobsleigh. All in all so far in winter and summer Olympic Games, the Latvian athletes have harvested 20 gold, 40 silver and 20 bronze medals. Honour to whom honour is due!

The Bank of Latvia is celebrating this rich contribution, from time to time deserving the admiration of almost the entire world, by issuing a special collector coin and simultaneously a friendly inducement to attain new and higher goals at the London 2012 Games. Have audacity to move ahead – *altius, citius, fortius!*

